

Hội chợ làng Chuông

Làng Chuông là tên nôm của xã Phương Trung ở huyện Thanh Oai, Hà Tây. Làng Chuông không chỉ nổi danh về nghề làm nón, mà từ xưa đã nổi tiếng về hội chợ Chuông. Mồng mười đi chợ Chuông chơi - Xem đánh cờ người, xem thổi cơm thi...

Đánh cờ người:

Được tổ chức ngay trước cửa đình, trên khu đất rộng họp chợ. Hai đối thủ vào cuộc chơi trên một bàn cờ tướng mà các quân cờ do người thật sắm vai. Một bên, 16 quân cờ là nam giới, một bên, 16 quân cờ do nữ thủ vai, trước ngực áo in (vẽ) tên từng quân cờ. Các quân Tướng, Sĩ ông và Tướng, Sĩ bà được ngồi trên ghế và có lọng che; các quân cờ khác thì phải đứng. Đã thành truyền thống, người sắm vai Tướng ông, Tướng bà phải được làng lựa chọn rất kỹ, vừa đẹp người, lại ăn ở có đức độ và trong năm gia tộc không có vận áo xám (việc tang). Sau cuộc thi đánh cờ người bên thua bên thắng đều có phần thưởng. Các vị Tướng ông và Tướng bà sẽ mời các quân cờ về nhà mình mở tiệc. Chén ít cũng là tiệc cau, trầu, chè nước. Đây là niềm hạnh diện của gia chủ vì được làng chọn vào vị trí Tướng cờ năm đó.

Tục thổi cơm thi:

Mỗi cô gái ứng thí sẽ đứng vào vòng tròn bằng vôi có đường kính chừng 1,5m. Trong vòng còn có đĩa tré chừng 7-8 tháng tuổi (không phải là con đẻ của người ứng thí), một con cóc và các đồ thổi nấu. Các cô gái phải lấy lửa từ bụi nhùi rơm, tước mía làm củi, nhóm bếp, trông đĩa tré chơi ngoan không khóc, giữ con cóc không nhảy ra ngoài vòng. Cơm chín trước và dẻo ngon hơn là người đoạt giải ngày hội, được phần thưởng của làng. Các chàng trai thì thổi cơm thi trên cái đầm cạnh chợ Chuông. Mỗi người ngồi trên một thuyền nan nhỏ, lòng thuyền có sẵn đồ thổi nấu. Bắt đầu cuộc thi, các chàng trai dùng tay làm chèo, đưa thuyền từ bờ bên kia sang bờ bên này. Vừa bơi thuyền vừa thổi nấu, dù tay ướt cũng phải đánh lửa, nhóm bếp, vo gạo... Làm sao giữ cho thuyền không nghiêng ngả, bơi về phía đích đã định và thổi được nồi cơm thơm dẻo.

Bởi những cuộc chơi cuốn hút như trên mà từ xa xưa, người Phương Trung đã quyết:

Mồng chín ta chả đi đâu.

Ở nhà tằm trầu, mồng mười chợ Chuông.

Bố đánh thì mẹ lại nuôi.

Dẫu sao chớ bỏ chợ Chuông mồng mười...

Những du khách từ các vùng xa tới hội chợ Chuông, đặc biệt là nữ du khách, cuối buổi thường mua một chiếc nón lá làng Chuông, coi như một kỷ vật của ngày hội du xuân. Hội chợ Chuông không chỉ là hội chợ xuân, mà còn thêm ý nghĩa mua bán lấy may ngày đầu năm mới. Vùng Chuông có nghề làm nón cổ truyền. Từ rất xưa, ở đây đã làm các loại nón rất nổi tiếng, trong đó phổ biến nhất là nón thúng quai thao, mãi đến những năm 30 của thế kỷ này, người làng Chuông mới chuyển sang làm nón Xuân Kiều, hay còn gọi là nón Ba Đồn, đẹp đến mức cuốn hút được các bà, các cô nhiều vùng, nhiều xứ khác tìm đến mua. Vì lẽ đó, hội chợ Chuông hàng năm khá đông du khách từ các vùng xa tới, để ngày đầu xuân mua được một chiếc nón ưng ý. Trong hội chợ này con gái làng Chuông mang nón ra chợ bán để lấy phước, đắt rẻ không quan trọng, chỉ cốt may mắn, vui vẻ.